

# ЛІНГВІСТИЧНИЙ АСПЕКТ МЕТОДИКИ НАВЧАННЯ СИНТАКСИСУ Й ПУНКТУАЦІЇ У 8-9 КЛАСАХ

Н.Б. Голуб, д. пед. наук, професор

Для розроблення методики навчання синтаксису, що задовольняла б сучасні вимоги, варто враховувати найновіші дослідження наук, досягненнями яких українська лінгводидактика живиться. Звертаємо увагу передусім на лінгвістику. У результаті зміни наукової парадигми сучасних лінгвістичних студій накопичено багато цінного матеріалу.

Функційна наукова парадигма передбачає вивчення мови як «діяльнісного, цілеспрямованого живого організму, представленого численними мовленнєвими продуктами у відповідних актах комунікації» (Селіванова О.О.). Базовими категоріями комунікативної лінгвістики є «спілкування», «комунікативна дія», «комунікативний акт», «комунікативна діяльність», «мовлення», «мовленнєва діяльність», «інформація», «комунікативний ефект», «комунікативна невдача», «комунікативний успіх», «вербальні й невербальні засоби спілкування», «повідомлення», «мовленнєвий акт», «комунікативний паспорт мовця», «текст» та ін.

Сучасний стан синтаксичних досліджень характеризується широким розгалуженням напрямів синтаксису: *структурно-статичний, семантичний, (або функційно-семантичний), генеративний, комунікативний, стилістичний, синтаксис тексту.*

Комунікативний синтаксис розглядаємо як динамічний синтаксис, що передбачає усвідомлення структури висловлення і зв'язків його з комунікативною ситуацією.

У результаті аналізу лінгвістичних наукових праць робимо такі висновки:

- назріла потреба перегляду змістового компонента програми й укладання категорійного апарату;

- у навчанні синтаксису акцент треба робити не скільки на структурі словосполучення чи речення, стільки на комунікативних можливостях їх;

- актуальною є інформація щодо синтаксичної синонімії, наприклад: *Серце забилося радісно: ми під'їжджали до моря. Серце забилося радісно, адже ми під'їжджали до моря. Щойно ми під'їхали до моря – серце забилося радісно. Ми під'їхали до моря – і серце забилося радістю.*

- назріла потреба введення у програму і практику навчання мови переліку *жанрів мовлення*;

- методи і прийоми навчання мають бути спрямовані на створення привабливого й гармонійного мовного простору, розвивального навчального середовища;

- психологічні прийоми спрямовуємо на формування ціннісного ставлення до мови й спілкування, внутрішньої потреби вивчати мову протягом життя, формування мовного смаку й розвиток мовного чуття.

*Анотація. У статті зосереджено увагу на важливих дослідженнях сучасної лінгвістики, урахування яких важливе для процесу розроблення й упровадження експериментальних методик навчання української мови. Зокрема, авторка вважає цінним доробок функційної лінгвістики, а саме аспекти, виражені такими науковими термінами: «спілкування», «текст», «комунікативна діяльність», «інформація», «комунікативний ефект», «комунікативна невдача», «комунікативний успіх» та ін. Дослідниця наголошує на необхідності перегляду змістового компонента програми, уведення поняття мовленнєвих жанрів, адаптування системи методів під освітні завдання, актуалізації психологічних прийомів.*

*Ключові слова: методика навчання синтаксису, функційна наукова парадигма, комунікативний синтаксис, жанри мовлення, психологічні прийоми.*